

Brussel, 25 november 2024
(OR. en)

15569/24

SOC 832
EMPL 583
GENDER 251
ECOFIN 1363
EDUC 437

NOTA

van:	het voorzitterschap
aan:	het Comité van permanente vertegenwoordigers/de Raad
Betreft:	Alomvattende oplossingen voor demografische uitdagingen: ouders ondersteunen en het onbenutte potentieel van jonge en oudere generaties ontsluiten - <i>Oriënterend debat</i>

De delegaties vinden in de bijlage een oriënterende nota van het voorzitterschap met het oog op het oriënterend debat over het bovengenoemde onderwerp in de Raad Epsco op 2 december 2024.

**Alomvattende oplossingen voor demografische uitdagingen:
ouders ondersteunen en het onbenutte potentieel
van jonge en oudere generaties ontsluiten**

Oriënterend debat

Demografische veranderingen hebben een grote gevolgen voor de samenleving en het menselijk kapitaal van de Europese Unie. Ze beïnvloeden onze economieën als geheel, en ook onze territoriale en sociale cohesie. De Europese bevolking vergrijst en zal binnenkort beginnen te dalen.

Tegen 2050 zal het aandeel van de EU in de wereldbevolking naar verwachting minder dan 5 % bedragen. Deze demografische trends kunnen fors inwerken op het concurrentievermogen van de EU op de lange termijn. Als deze trends aanhouden, zullen de tekorten op de arbeidsmarkt nog groter worden en de nationale begrotingen en socialezekerheidsstelsels onder druk komen te staan. Deze trends leiden niet alleen tot bezorgdheid over de houdbaarheid, maar laten zich ook duidelijk voelen in de productiviteit.

Demografische veranderingen komen grotendeels voort uit individuele keuzes. Daarom moet het beleid van de EU en de lidstaten zich in de eerste plaats richten op het ondersteunen van personen bij het vervullen van hun wensen wat betreft, onder andere, hun persoonlijke loopbaan en hun gezinsleven.

Ouders ondersteunen bij de dringende demografische uitdagingen van vandaag

In het licht van de bovengenoemde uitdagingen moet bijzondere aandacht uitgaan naar verdergaande alomvattende steun voor ouders om een gezinsvriendelijker klimaat te creëren waarin de sociaal-economische gevolgen van de vergrijzing en dalende geboortecijfers kunnen worden aangepakt. In dat klimaat moet er rekening worden gehouden met de voordelen van een beter evenwicht tussen werk en privé en meer gendergelijkheid zodat beide ouders, zowel vrouwen als mannen, betaald werk kunnen verrichten. Het beleid moet gericht zijn op het verkennen en versterken van maatregelen zoals de uitbreiding van een afdoende vergoed en flexibel ouderschapsverlof, waaronder vaderschapsverlof, betaalbare, toegankelijke en hoogwaardige kinderopvang en langdurige zorg, en maatregelen om de toegang tot betaalbare, geschikte en duurzame huisvesting te verbeteren.

Het is van essentieel belang een “op behoeften gebaseerde aanpak” te overwegen bij het ondersteunen van personen en ouders om werk en privé te combineren. Dit betekent een flexibel en aanpasbaar kader waarbij de uiteenlopende persoonlijke en professionele behoeften van werknemers vooropstaan en tegelijkertijd een gelijke verdeling van de zorgtaken tussen vrouwen en mannen wordt gestimuleerd en de combinatie van werk en zorgtaken wordt bevorderd. Bij deze aanpak ligt de nadruk op het belang van het begrijpen van en inspelen op de specifieke behoeften van personen om hun welzijn te vergroten. Hiertoe moeten de specifieke omstandigheden van EU-burgers worden beoordeeld en in aanmerking worden genomen, zoals de gezinstaken en levensplannen, waaronder hun ambities om kinderen op te voeden en zich beroepsmatig te ontwikkelen, en moet gendergelijkheid worden bevorderd. Flexibele werkregelingen kunnen voor een veel beter evenwicht tussen werk en privé van ouders zorgen, waardoor ze zowel actief kunnen zijn op de arbeidsmarkt als tijd kunnen besteden aan hun gezin. Dit moet gepaard gaan met betaalbare, toegankelijke en hoogwaardige diensten voor voor- en vroegschoolse educatie en opvang, alsook langdurige zorg.

Nog een belangrijk aspect is gendergelijkheid. Het is bij de ondersteuning van ouders en gezinnen van essentieel belang vrouwen en mannen aan te moedigen de zorg- en huishoudelijke taken gelijk te verdelen, en een werkplekbeleid te bevorderen dat tegemoetkomt aan de individuele behoeften en omstandigheden van vrouwen en mannen die jonge kinderen opvoeden, zodat zij hun wensen kunnen vervullen. Dit zal ook voorkomen dat personen met zorgtaken de arbeidsmarkt vroegtijdig verlaten.

Voor het creëren van een gezinsvriendelijk klimaat zijn, naast het evenwicht tussen werk en privé, de beschikbaarheid van en toegang tot betaalbare en geschikte huisvesting van uiterst belang. Dit draagt namelijk bij tot een gevoel van veiligheid en vormt de basis om een gezin te stichten. Doelgerichte en vooral niet terug te betalen huisvestingssubsidies zouden bijvoorbeeld ongetwijfeld bijdragen tot de verwezenlijking van dit doel. Dit moet dan wel gepaard gaan met structurele maatregelen om het aanbod en de beschikbaarheid van betaalbare, geschikte en duurzame huisvesting te waarborgen.

De financiële stabiliteit van gezinnen staat voorop bij het aanpakken van demografische verandering door de onderliggende oorzaken ervan weg te nemen en ons tegelijkertijd aan te passen aan de nieuwe realiteit. Met goed ontworpen belasting- en uitkeringsstelsels zijn personen financieel beter af wanneer ze betaald werk verrichten. Kinderbijslag is ook een manier om het stichten van gezinnen te ondersteunen en financiële belemmeringen voor de verwezenlijking van individuele levensplannen weg te nemen.

De maatregelen om een op behoeften gebaseerd evenwicht tussen werk en privé te stimuleren, gendergelijkheid te bevorderen, de toegang tot betaalbare huisvesting te ondersteunen en de financiële stabiliteit en economische onafhankelijkheid van gezinnen te waarborgen, moeten het ouders makkelijker maken om hun kinderwensen te vervullen en hun professionele doelen te verwezenlijken. Door de financiële en sociale belemmeringen te verkleinen, moeten deze beleidsmaatregelen in alle EU-lidstaten economische groei stimuleren, de economische druk op ouders verlichten en stabiele omstandigheden scheppen om kinderen in op te voeden.

Het onbenutte potentieel van jonge en oudere generaties ontsluiten

Om de dringende demografische uitdagingen van vandaag het hoofd te bieden, kunnen we ook de sterke kanten van zowel jonge als oudere generaties benutten. Zoals in de demografiETOOLBOX wordt benadrukt, is het benutten van het arbeidsmarktpotentieel van jonge en oudere generaties nu en in de toekomst een van de meest doeltreffende maatregelen om de gevolgen van de demografische veranderingen te verzachten. Tegelijkertijd wordt het steeds belangrijker om de verschillende realiteiten tussen generaties te overbruggen en, op vrijwillige basis, samenwerking te bevorderen om de zorgtaken voor ouders te verlichten.

Daarnaast moeten de vaardigheden en het potentieel van zowel jongeren als ouderen worden benut, met bijzondere aandacht voor onderwijs, omscholing en flexibele arbeidsmogelijkheden, om ons aan te passen aan de demografische realiteit, de economische veerkracht te vergroten en solidariteit tussen de generaties in de hele EU te bevorderen. Jonge generaties kunnen verfrissende perspectieven bieden, bijdragen door hun technische vaardigheden in te zetten en helpen bij het onderwijzen van kinderen, zodat ouders meer tijd hebben om zich te richten op hun eigen rol. De dagelijkse lasten van ouders kunnen worden verlicht door middel van programma's die jongvolwassenen, naast hun persoonlijke en loopbaanontwikkeling, in staat stellen vrijwillig in contact te treden met gezinnen die behoefte hebben aan bijles, kinderopvang of mentorschap, hetgeen ouders praktische en emotioneel steun biedt.

De oudere generatie beschikt daarentegen over een rijke levenservaring waarbij vooral jonge gezinnen baat kunnen hebben. Door intergenerationele initiatieven en activiteiten op te zetten, zoals onderwijs- en bijlesprogramma's, vrijwilligersnetwerken of flexibele deeltijdzorg door gepensioneerden, eveneens op vrijwillige basis, zouden oudere volwassenen kunnen optreden als mentor, hulp- of zorgverlener. Deze initiatieven en activiteiten kunnen niet alleen het gezinsleven verrijken, maar ook eenzame ouderen het gevoel geven iets nuttigs te doen.

Door deze gecombineerde maatregelen en inspanningen kan een ondersteunende gemeenschap tot stand komen die is gebaseerd op intergenerationele dialoog en solidariteit, waarbij het potentieel van elke generatie wordt ingezet voor een hechte samenleving en de last van ouders wordt verdeeld op een manier waarbij iedereen baat heeft.

De ministers wordt derhalve verzocht zich te buigen over de volgende oriënterende vragen:

- *Hoe kunnen we jongeren ondersteunen bij het vervullen van hun wensen wat betreft hun persoonlijke professionele ontwikkeling en het stichten van een gezin?*
 - *Welke maatregelen kunnen bijdragen tot de verdere ondersteuning van een op behoeften gebaseerd evenwicht tussen werk en privé voor ouders, en met name voor ouders met jonge kinderen?*
 - *Hoe kan intergenerationele solidariteit en het ontsluiten van het onbenutte potentieel van jonge en oudere generaties bijdragen tot het evenwicht tussen werk en privé van ouders in verband met demografische verandering?*
-